

HIRI-POLIZENTRISMOA: HIRIAK KONEKTATZEAK ERE ABERASTASUNA SORTZEN DUENEAN

Posted on 01/06/2026 by Naider

Hamarkadetan zehar, lurralde-garapeneko politiken zati handi batek onartu zuen hazkuntza ekonomikoa nagusiki hiri nagusi dominante bat indartzean zetzala, gainerakoen kaltetan. Logika nabaria zirudien: hiri bat zenbat eta handiagoa eta kontzentratua, orduan eta aukera handiagoak enplegu, berrikuntza eta produktibitatea sortzeko.

Azken ebidentziak errealitate konplexuagoa erakusten du. Lurralde askotan, **elkarren artean ondo konektatutako hiri ertain batzuek batera funtzionatu dezakete ekonomia integratu gisa, jarduera guztia hiri-nukleo bakarrean kontzentratu gabe metropoli handi baten abantaila batzuk sortzeko gai**. Ebidentziak erakusten duena da gakoa ez dagoela soilik hiri bakoitzaren tamainan, baizik eta elkarren artean nola harremanatzen diren.

Hirien arteko gertutasunak ere garrantzia duenean

Aurreko artikuluko batean ikusi genuen nola hirietako dentsitate eta gertutasunak produktibitate ekonomikoa areagotzen duen. Baina hiri-formaren bigarren dimentsio bat dago, gutxiago ikusten dena, baina garrantzitsua ere dena: hiriek eskualde baten barnean elkarren artean nola antolatzen diren.

Hiri-ekonomiak hamarkadetan erakutsi du hiriek onurak sortzen dituztela pertsonak, enpresak eta ezagutza hurbiltzen dituztelako. Baina efektu horiek ez dira hiri bakoitzaren barrura mugatzen. Hiri desberdinen artean ere ager daitezke, mugikortasun, enplegu, zerbitzu eta lankidetzak ekonomikoko konexio nahiko intentsuak daudenean.

Antolaketa lurraldeko modu honi **polizentrismoa** deritzo: **hainbat hiri nahiko hurbil funtzio ekonomikoak partekatzen dituen eta garraio-sare, lan-merkatu eta ezagutza-trukeen bidez elkarrekin konektatzen den sistema**.

Kontzeptua abstraktua badirudi ere, bere efektuak oso zehatzak dira. Hainbat hiri ondo integratuta dauden eskualdean pertsonak enplegu-aukera gehiagotara sar daitezke, enpresek hornitzaile eta langile espezializatuak errazago aurki ditzakete, eta ezagutza azkarrago zirkulatzen da lurraldeen artean.

Praktikan, **polizentrismoak hainbat hiri eskualdeko ekonomia beraren zati gisa funtzionaraztea bilatzen du**.

Gasteizko tranbia. [David Vives-en Unsplash-en](#)

Lurralde-egiturak produktibitatean ere eragiten du

Eskualde polizentroek abantaila ekonomiko garrantzitsuak sor ditzakete, batez ere funtzionalki ondo integratuta daudenean. Meijers eta Burger-ek (2010), AEBetako area metropolitanoak aztertuz, eskualde polizentroek produktibitate-maila altuagoak erakusteko joera dutela aurkitu zuten.

Arrazoa nahiko sinplea da. Konektatutako hiri ertain batzuek metropoli handi baten abantaila tipiko batzuk parteka ditzakete: lan-merkatu zabalagoak, zerbitzu espezializatuen aniztasun handiagoa, enpresa-sare hedatuagoak eta ezagutzaren zirkuzio hobea. Eskualde txikietan, hiri handiak ez daudenean, *borrowed size* efektua bereziki garrantzitsua izan daiteke, hiri handientzat gordetua zirudien ongizate-maila batera sartzeko aukera irekitzen duelako (Meijers eta Burger, 2017; Ouwehand, Van Oort eta Cortinovis, 2022).

Pertsona batek hiri ertain batean bizi, bestean lan egin eta hirugarren batean zerbitzu espezializatueta sar daiteke. Enpresa batek bere ekoizpenaren zati bat udalerrri batean kokatu eta inguruko beste batzuetan dauden hornitzaile edo teknologia-zentroekin lankidetzan aritu daiteke. **Lurralde-integrazioak eskualdeko ekonomiaren tamaina efektiboa handitzen du.**

Baina onura hauek ez dira automatikoki agertzen. **Gertutasun geografikoa bakarrik ez da nahikoa.** Garraio-konexioak eskasak badira, eguneroko lekualdatzeak luzezia edo garestia bada, edo hiri bakoitza modu isolatuan funtzionatzen badu administratiboki, polizentrismoak duen abantaila potentziala nabarmen murrizten da.

Lurralde-integrazioa: eraldaketa ekonomiko indartzeko aukera

Sarritan, garraioari, lurralde-antolakuntzari edo hiri-koordinazioari buruzko erabakiak alderdi tekniko edo administratibo gisa aurkezten dira, baina erabaki ekonomikoak ere badira: pertsonak, ezagutza eta aukerak eskualdean zein erraztasunez zirkulatzen duten zehazten dute eta, beraz, zuzenean eragiten diote hirietako produktibotasunari, berrikuntzari eta eraldaketa ekonomikorako gaitasunari.

Hiri nahiko trinkoak eta hirietako konexio on batekin konbinatzen dituzten eskualdeek epe luzera produktibitate eta berrikuntza emaitza hobek lortzeko joera dute (Brezzi eta Veneri, 2015). Onura hauek ez dira beti berehala ikusgai. Gutxi integratutako eskualde batek ezin ditu zuzenean behatu inoiz gertatu ez ziren aukera guztiak: gauzatu ez ziren enpresa-lankidetzak, ingurune egokia aurkitu ez zuten inbertsioak, edo konexioak nahikorik ez zeudelako enplegu jakin batzuetara sartu ez ziren langileak.

Garraio-azpiegitura funtsezkoa da hirien arteko eskualdeko integrazioa indartzeko, baina ez da faktore garrantzitsu bakarra. Koordinazio instituzionala, lurralde-plangintza partekatua eta eskualdea ekonomia sistema integratu gisa pentsatzeko gaitasuna ere garrantzizkoak dira, udalerrri bananduen batura soil gisa baino gehiago.

Testuinguru honetan, Euskal Herria kasu bereziki interesgarria da. Azken hamarkadetan Europako eraldaketa industrial eta ekonomikoaren prozesu garrantzitsuenetako bat garatu du, oinarri instituzional sendo baten, gaitasun industrial indartsuaren eta azpiegituren modernizazio garrantzitsuaren laguntzarekin. Gainera, lurralde-egitura berezia du: hiri metropolitano ertain (Bilbo, Gasteiz eta Donostia) eta txikiz (Eibar, Durango, Arrasate-Mondragón, Tolosa, etab.) osatutako sistema bat, elkarren artean nahiko hurbil eta ekoizpen-espezializazio osagarriekin.

Euskal ereduaren ekonomia-potentziala ez datza soilik bere hiri bakoitzaren eta haien area metropolitanoen indar indibidualean, baizik eta gero eta gehiago sare urbano integratu gisa funtzionatzeko gaitasunean ere. Hiri-nozko nagusien arteko gertutasunak aukera esanguratsua eskaintzen du lan-merkatuen, berrikuntza-ekosistemen eta industria eta teknologia kate balioen arteko konexioak sakontzeko.

Galdera garrantzitsua ez da euskal hiriak elkarren artean nahiko hurbil dauden ala ez, baizik eta nola aprobetxatu are gehiago gertutasun hori dagoeneko dauden osagarritasun ekonomikoak indartzeko. Hirietako integrazio funtzionala zenbat eta handiagoa izan —mugikortasunaren, ezagutzaren, berrikuntzaren edo enpresa-lankidetzaren aldetik— orduan eta handiagoa izango da aglomerazio-onurak handitzeko eta Europako hiririk garrantzitsuenak lehiakide dituen garapeneredu lehiakorrago, berritzaile eta lurraldez orekatuago bat finkatzeko gaitasuna.

Produktibitatea gero eta gehiago elkarrekintzaren, mugikortasunaren eta ezagutzaren menpe dagoen ekonomia batean, eskualdeek ez dute soilik tamainaren bidez lehiatzen. Konektatzeko eta sistema urbano koordinatu gisa funtzionatzeko gaitasunaren bidez ere bai. Eta zentzu horretan, lurralde-antolakuntza eta eskualdeko integrazioa tresna erabakigarri bihur daitezke Euskal Herriko eraldaketa ekonomiko eta industrialaren are gehiago indartzeko.

Erreferentziak

- Brezzi, M. y Veneri, P. (2015). Assessing polycentric urban systems in the OECD: Country, regional and metropolitan perspectives. *European Planning Studies*, 23(6), 1128–1145.
- Meijers, E. y Burger, M. (2010). Spatial structure and productivity in US metropolitan areas. *Environment and Planning A*, 42(6), 1383–1402.
- Meijers, E. y Burger, M. (2017). Stretching the concept of 'borrowed size'. *Urban Studies*, 54(1), 269–291.
- OCDE. (2020). OECD regions and cities at a glance: Country note Netherlands. OECD Publishing.
- Ouwehand, W., Van Oort, F. y Cortinovis, N. (2022). Spatial structure and productivity in European regions. *Regional Studies*, 56(1), 48–62.
- Van Oort, F., Burger, M. y Raspe, O. (2010). On the economic foundation of the urban network paradigm. *Urban Studies*, 47(4), 725–748.

